

Távol a főutaktól

Teremrészlet az Anna-barlangból

BARLANGOK LILLAFÜREDEN

Lillafüredet, egyik legkedvesebb hegyvidéki kirándulóhelyünket nem kell olvasóinknak bemutatni.

Az már kevesebbek előtt ismert, hogy a festői Szinva-völgy sok-sok barlangja milyen komoly jelentőségű a hazai barlangkutatás történetében. Ezeknek a barlangoknak a századeleji feltárása nemcsak a hazai barlangkutatásnak vetette meg az alapjait, de gazdagította egyetemes ismeretünket is a jégkorszak embe-réről.

E barlangok egy része csak a szakemberek számára felbecsülhetetlen érték. Ismerünk azonban két olyan barlangot, amelyek csodálatos képződményeikkel oly esztétikai látványosságot nyújtanak, hogy a nagyközönség számára is szükségessé vált megnyitásuk.

ISTVÁN-BARLANG

Felfedezése a hagyomány szerint, egy, a barlangba esett kutyával kezdődött. A kutya nyúszítése hívta fel a környékeliek figyelmét az üregre, ahova két vállalkozó kedvű ember le is mászott. Kiépítését már 1931-ben indokolta Lillafüred egyre nagyobb látogatottsága.

A barlang föld alatti vízfolyásnak köszönheti létét. A vízfolyás a föld-

tani idők folyamán alacsonyabb szintre került, és a barlang szárazzá vált. Ekkor indult meg a cseppkövek képződése. Az alacsonyabb szintre került barlangi patak ma a Soltészkeri-barlangban folyik és csak nagy esőzések után duzzad fel annyira, hogy az István-barlang egy részét is előnti.

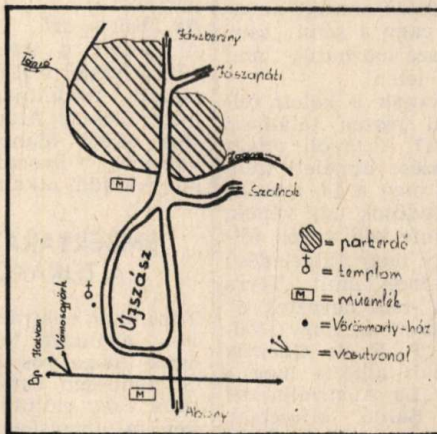
Az utakkal, lépcsőkkel, korszerű világítással ellátott, mintegy 340 m hosszú barlangot jelenleg a „Borsod Tourist” Idegenforgalmi Hivatal kezeli. Mesterséges bejárata a lilafüred—egri műútról nyílik a Palotaszállótól körülbelül 500 m-re.

Az 55 m hosszú mesterséges tárón keresztül a Nagyterembe juthatunk. Innen jobbra meredeken emelkedik a magasba a Lépcsős-folyosó, melynek végpontjáról érdekes kilátás nyílik 15 m-es mélységbe. Balra a lenyűgöző méretű Kupola csarnokba jutunk. Cseppkőképződményeinek változatossága, szépsége méltán gyönyörködteti a látogatót. Itt találjuk az Oriás-vizesést, a Meseországot, a Bástyát és az Oszlopok csarnokának csodálatos képződményeit. Túránkat a Hátsó csarnokig folytathatjuk. A barlang természetesen még folytatódik. Ezekbe a szakaszokba azonban már csak barlangkutatók kísérlik meg a továbbjutást.

AZ ÚJSZÁSZI PARKERDŐ

Újszász, Szolnok megye egyik legismertebb községei közé tartozik. A megyeközpontról mintegy 20 km-re fekszik. A községtől kb. 2,5 km-re a Jászberény felé vezető műút mellett 1974-ben nyitották meg a parkerdőt. Azóta eltelt egy pár év, s a környék leglátogatottabb helyei közé tartozik. Csakran szervez ide túrákat, a KISZ, a Szakszervezet, a Sporthivatal. Azonkívül számos egyéni, kiránduló, természetet szerető ember keresi fel.

A Zagyva és a Tápó folyó mellett alakították ki, a több mint 110 hektáros területen. A 32-es számú út átszeli az erdőt. Szolnokról jövet az út bal oldalán van a 80—100 éves faállomány, melynek nagy részét tölgyesek alkotják. Azonban megtalálható itt a platán, juhar, gyertyán fajok is. Ebben a szép környezetben alakították ki az 1800 m hosszú tornapályát és a kanyargós sétautakat. Az utak mentén pihenőpadok, esővédő kunyhók, szalonnasütő helyek létesültek. A gyerekek részére pedig egy nagy játszótér alakították ki. A főbejáratától kb. 100 m-re ivóvizet találunk. Jobbra a Holt-Zagyvát átvivő fahídra térünk, ahonnan nagy-

szerűen gyönyörködhetünk a táj szépségében és a madárvilágban. Az erdészház mellett röplabdapályát építettek. Innen nem messze a Zagyva folyót érintjük, melynek másik oldalán a volt Orczy kastély (ma szociális otthon) áll. Az erdő rész fiatalabb telepítésű állománya az út jobb oldali részén terül el. Itt szintén kiépített erdei sétautak vannak. Kora reggel vagy a napfény utolsó sugarainál az elhelyezett magasle-

ken megfigyelhetjük az erdő életét. Ilyenkor előjönnek a rejtekhelyükről az őzek, nyulak, s a fákon esti szállásukat kereső madarak csiripelnek. A terület alkalmas több ezres tömeg, minden korosztály kellemes környezetben történő pihenési, sportolási igényeinek kielégítésére. Az erdő fenntartását és kezelését a Nagykun-sági Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság végzi. Felszabadulás előtt a terület Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyé-

A barlang hőmérséklete télen-nyáron 10 °C körül mozog. Utcái ruhában, nyáron kissé melegebben öltözve tehetünk túrát a barlangban.

FORRÁS- (ANNA) BARLANG

Újabb a Petőfi-barlang elnevezést is használják. Nagy költőnk 1847-ben járt itt és ezt írta róla: „S hogy semmi sem hiányozzék, a természet barlangot is helyezett a völgybe...”.

Folyosó az Anna-barlangból

Az oszlopok csarnoka az István-barlangban

És nem is akármilyen barlangot, hanem az eddig ismert legszebb és legnagyobb mésztufabarlangot.

Ez, és általában minden mésztufa-barlang vízesések által épített mésztufa-lerakódásban található. Bizonyos, hogy az üregkialakulás előfeltétele e barlangoknál a vízesés volt. A lezuhanó és szétperlődő vízből lassanként mésztufa dombok, gátak épülnek. Ezek lassan összeboltozódnak. Elősegíti a folyamatot az is, hogy a vízesések küszöbein fennakadó növényi szálak, mohok, lassan elmeszesedő függőnyei újabb és újabb térrészeket zárnak el a napvilágtól.

A folyamat természetesen ennél sokkal bonyolultabb, de talán így is érthető, hogy ennél a barlangnál nem alakulhattak ki olyan méretű termek, mint amilyenekkel az István-barlangban találkozhatunk. A lehetőfinom képződmények; a kis termek mennyezetéről lógó megkövesedett gyökerek, az apró mésztufagömbök, moharészletek azonban bőségesen kárpótolnak ezért.

A barlang bejárata a Palotaszálló függőkertjei alatt található. Felfedezése még Fazola Henrik által a Bükkben létesített első vashámorokhoz fűződik. A Garadna-patak mellett bővizű forrás fakad, melynek vizét az egyik hámor meghajtásához használták. Valószínűleg a nagyobb vízmennyiség elérésére készült 1813. körül az a 90 m-es táró, amelynek hajtása során letek az üregekre.

A barlang feltárói, látogatói a képződményeknek itt is neveket adtak. A közel félórás sétánk során felkérhetjük a Szív-barlangot, a Szomorúfüzet, az Orgonatermet, az Északi fényt s számos más képződményt. Mindkét barlang színvonalas vezetést mellett tekinthető meg, hétfő kivételével, naponta 9—17 óra között.

(Fotó: Borzsák—Prágai)

CSERNAVÖLGYI LÁSZLÓ

hez tartozott. Birtokosa az Orczy család volt, akik a Zagyva mellett egyemeletes kastélyt építettek, majd később eladták.

A templommal szemben találjuk a volt Vörösmarty házat. A költő öcsé János, az Orczyaknál volt gazdatiszt. Így gyakran felkereste Újszászt Vörösmarty Mihály. 1849 januárjában, mikor a kormány Debrecenbe költözött át, ide hozta kisgyermekét is. Később a bukás után itt bujdosott Bajza József barátjával. Az erősen átépített ház falán emléktáblát helyeztek el. A vasútállomáson túl az ún. Nagykerti részen található az 1830 körül klasszicista stílusban épült Orczy kastély, mely kétemeletes, hatalmas parkkal övezve (ma tudószanatórium). 1918-ban pedig Bartók Béla népdalgyűjtő körútja során

kereste fel a községet, s mintegy 155 dalt jegyzett fel.

Újszász forgalmas vasúti csomópont is. Itt ágazik el a Szolnokról jövő vonal Budapest, Hatvan, illetve a Jászság felé. Lakossága több mint 7 ezer fő. Az utóbbi időben a község erőteljesen fejlődik. A régi házak mellett szinte gomba módjára nőnek ki az új emeletes lakóházak, új üzletek, áruházak nyílnak, szolgáltatóház áll a lakosság rendelkezésére. Víztorló épült, s ezzel megoldódott a vízellátás is. 1973-ban adták át az új gimnáziumot, illetve autóközlekedési szakágazat létesült.

Érdemes felkeresni ezt a helységet, mely sok érdekességet rejt magába. Könnyen megközelíthető vonattal vagy autóval.

TARPAI ZOLTÁN

